

Zagraniczni

Jerzy Rzędowski Rotter 27 XII 1926–28 III 2023

W wieku 96 lat, 28 marca 2023 roku, zmarł w Meksyku dr Jerzy Rzędowski Rotter, wybitny botanik meksykański polskiego pochodzenia, członek zagraniczny Wydziału IV Polskiej Akademii Umiejętności.

Urodził się 27 grudnia 1926 roku we Lwowie jako syn lekarza Arnolda Rzędowskiego i Ernestyny z domu Rotter. W dzieciństwie mieszkał na Śląsku i tam rozpoczął edukację. Ze względu na żydowskie pochodzenie w czasie drugiej wojny światowej trafił do obozu koncentracyjnego. W roku 1946 wyjechał z ojcem do Meksyku.

Jako młody człowiek, poza językiem polskim, poznał także niemiecki, rosyjski, podstawy angielskiego i hiszpańskiego. Podczas pobytu w Meksyku szybko opanował język meksykański i został tłumaczem w tamtejszej ambasadzie polskiej. Mocno związał się z nowym krajem i postanowił zostać w nim po wyjeździe ojca do Izraela. W roku 1955 został naturalizowanym Meksykaninem.

Pod wpływem ojca zainteresował się naukami przyrodniczymi; w latach 1949–1952 studiował botanikę w Narodowej Szkole Nauk Biologicznych Narodowego Instytutu Politechnicznego; w 1954 roku uzyskał tytuł magistra biologii na podstawie pracy dyplomowej o szacie roślinnej rezerwatu ekologicznego Pedregal de San Angel. W latach 1953–1954 pracował jako botanik w Syntex Laboratories. Dzięki wsparciu finansowemu UNESCO przez rok (1957–1958) studiował we Francji na Uniwersytecie Montpellier. Poznał tam europejską szkołę fitosocjologii szwajcarskiego botanika i ekologa Josiasa Braun-Blanqueta. Prowadził wykłady na temat szaty roślinnej Meksyku, a w 1958 roku wziął udział w dorocznej wyprawie naukowej do Meksyku organizowanej przez Międzynarodowe Towarzystwo Fitosocjologiczne.

Po powrocie do Meksyku, w latach 1959–1961 pracował jako botanik w Colegio de Postgraduados de Chapingo, broniąc w roku 1961 dysertację doktorską w Narodowym Uniwersytecie Autonomicznym w Meksyku

na temat szaty roślinnej stanu San Luis Potosí. Po obronie doktoratu został pracownikiem naukowym uniwersytetu. Pracował w nim do roku 1984. W tym okresie pełnił dodatkowe funkcje. Był doradcą w Instituto Nacional de Investigaciones Forestales w latach 1960–1961 i w Narodowym Muzeum Antropologicznym w Meksyku od 1963 do 1965 roku. Prowadził w latach 1962–1970 prace badawcze w Michigan State University. W latach 1960–1961 był przewodniczącym Meksykańskiego Towarzystwa Botanicznego; zorganizował pierwszy kongres botaniczny w Meksyku. Po karierze uniwersyteckiej został pracownikiem naukowym w Instytucie Ekologii w Pátzcuaro.

Opublikował ok. dwustu prac naukowych z zakresu botaniki; zgromadził bogatą dokumentację florystyczną – ponad 54 tys. arkuszy zielnikowych, co stanowi znaczący wkład w badania szaty roślinnej Meksyku. Założył czasopismo naukowe „Acta Botánica Mexicana”, którego przez wiele lat był redaktorem naczelnym, pracując poza tym w redakcjach dziesięciu innych czasopism. Był nauczycielem wielu botaników meksykańskich, promotorem 63 doktoratów, członkiem wielu towarzystw naukowych.

Otrzymał liczne nagrody i wyróżnienia. W 1999 roku został wybrany „Botanikiem Tysiąclecia” (*Botánico del Milenio*) podczas Międzynarodowego Kongresu Botanicznego w Sant Louis w USA. Nagrodzono go także medalem Meksykańskiego Towarzystwa Botanicznego. Otrzymał też tytuł doktora *honoris causa* Universidad Autónoma de Chapingo i Universidad Michoacana de San Nicolás de Hidalgo, a także nagrodę Asa Gray Award przyznawaną przez American Society of Plant Taxonomists. W roku 2017 został członkiem zagranicznym IV Wydziału Przyrodniczego Polskiej Akademii Umiejętności.

Autorstwo taksonów, opisanych naukowo przez Jerzego Rzędowskiego Rottera, oznaczone jest skrótem *Rzed.* Jego nazwisko upamiętnione jest w nazwach gatunkowych wielu roślin w formie *rzedowskiana* lub *rzedowskii*, a także w nazwie rodzaju *Rzedowskia*. Jego imię nosi ogród botaniczny w Meksyku – Jardín Botánico Jerzy Rzedowski Rotter. Wiele badań i publikacji naukowca powstało we współpracy z żoną, Gracielą Calderón de Rzedowski, która zmarła w roku 2022.

Barbara Płytycz